

πρὸς τὰ γράμματα ἀγάπην ἀμιγῆ, τὴν ὑψίστην ἡδονὴν τῆς ἱκανοποιήσεως τοῦ πόνου τοῦ εἰδέναι. Νομίζει, συνειθίζει εἰς τὴν ἰδέαν ὅτι αἱ ἐξετάσεις εἶνε ὅλης τῆς ἐπιπόνου μελέτης ὁ σκοπὸς καὶ μετὰ τὰς ἐξετάσεις του, ἐκτὸς σπανιωτάτων ἐξαιρέσεων, πετὰ τὰ βιβλία του διὰ νὰ μὴ τάνοιξῃ πλέον κατόπι. Κατ' αὐτὴν τὴν μέθοδον προχωρεῖ καὶ τελειώνει τὰς σπουδὰς του. Ἡ ἀνάμνησις τῶν σχολικῶν ἐτῶν τοῦ εἶνε εἰς ὅλην του τὴν ζωὴν ἀνάμνησις μαρτυρίου καὶ μανθάνει τόσα, ὅσα χρειάζεται διὰ νὰ παραστῇ εὐπρόσωπος κατὰ τὴν στιγμήν τῆς δοκιμασίας, ἡ ὅποια θά τον προκίση μ' ἕν ἀπολυτήριον καὶ θά του ἀνοίξῃ τὰς θύρας τῆς κοινωνίας — δηλαδὴ δὲν μανθάνει τίποτε, οὔτε ὅσα θεωροῦνται ἀλλοῦ ἀπολύτως ἀναγκαῖα καὶ διὰ τὸ πρακτικώτερον στάδιον. Ὑπολογίσατε τώρα τὴν ἀτροφίαν τῆς καρδίας του, τὸν ὕπνον τῆς καλαισθησίας του, τὴν σκωρίαν τοῦ νοῦ του καὶ τὴν κεκτημένην τάσιν πρὸς τὴν ἀθλίαν αὐτὴν «μελέτην δι' ἐξετάσεις» τὴν ὅποιαν ἂν γίνῃ φοιτητῆς ἐφαρμόζει καὶ εἰς τὴν ἐπιστήμην του καὶ δι' αὐτὸ δὲν μανθάνει τίποτε, — καὶ μὴ δυσθυμήσετε πρὸ τοῦ ἐλεεινοῦ θεάματος! Ὁ δυστυχὴς! Ἐκ τοῦ σχολείου δὲν ἀποκομίζει ἔρωτα ἀλλὰ μίσος, καὶ ὅταν ἐνθυμηθῇ κλαίει τὰ ὠραιότερα ἔτη τῆς ζωῆς του, τὰ ὅποια ἔχασεν ἐκεῖ—οὔτε καὶ αὐτὸς πλέον δὲν ἠξεύει πῶς καὶ διατῆ, ἐπόμενος εἰς τὴν συνήθειαν τοῦ κόσμου καὶ ἔχων τὴν πρόληψιν νὰ φοβῆται τοὺς γονεῖς του καὶ τοὺς διδασκάλους του.

Καὶ τὰ ἔχασε τῶ ὄντι διότι ἐμελέτα μόνον δι' ἐξετάσεις. Ἐμελέτα δηλαδὴ νάρπαξῃ ἕνα βιβλίον καὶ αὐτὸς καὶ νὰ γίνῃ ὄργανον τῆς ἀπατηλῆς ἐπιδειξέως τοῦ διδασκάλου. Ἀνειλικρινῆς, νόθος, ἐπιτηδεῖα μελέτη, ἡ ὅποια τόσῃν ἔχει σχέσιν μὲ τὴν ἀληθῆ, ὅσον καὶ ἡ φλόξ μὲ τὴν ἀντανάλασιν τῆς.

*

Δι' αὐτὸ ἐγὼ εὐχαρίστως θά καθήρουν— τούλαχιστον διὰ τὴν μικρὰν ἡλικίαν, καθ' ἣν ἀποκτᾶται ἡ κακὴ συνήθεια — τὰς ἐξετάσεις. Εἰς τὸν μικρὸν μαθητὴν θάπέδιδα ἐξ ἀρχῆς ὅλην τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν χρῆσιν τοῦ πνεύματός του. Θὰ προσεπάθουν μόνον νὰ του ἐνσταλάξω βαθέως εἰς τὴν ψυχὴν του καὶ ἀσφαλῶς τὸν ἔρωτα τῆς σπουδῆς, νὰ του ἀφύπνισω τὸν πόνον τοῦ εἰδέναι καὶ νὰ τον κάμω λεληθότως νὰ κατανοήσῃ ὅτι τὸ μανθάνειν εἶνε πληρωσις φυσικῆς τινος ἀνάγκης ὅπως τὸ φαγητὸν καὶ ὁ ὕπνος καὶ ὅτι οὔτε ὁ μόνος οὔτε ὁ πρῶτιστος σκοπὸς τῆς μελέτης εἶνε ὁ βαθμὸς καὶ αἱ ἐξετάσεις, οὔτε ἡ λεγομένη δῆθεν φιλοτιμία καὶ ἡ ἄμιλλα τὸ ἰσχυρότερον αὐτῆς κέντρον. Καὶ ὅταν ἔφθανεν εἰς σημεῖον καθ' ὃ ἡ μελέτη, γινομένη μόνον χάριν αὐτῆς τῆς μελέτης, θά ἦτο δι' αὐτὸν ἡδονή, ὅμοια πρὸς τὴν ἐν θέρει διὰ ψυχροῦ καὶ διαχυοῦς ὕδατος κατὰσβεσιν τῆς δίψης, τότε μόνον ἦσχος περὶ τῆς τύχης του, θά ἐδυνάμην νὰ του ὑποβάλω καὶ εἰς ἐξετάσεις, — ἔχι βεβαίως κατὰ τὸ σύστημα τῶν σήμερον τελουμένων — ἀλλὰ ποτέ, ποτέ εἰς μελέτην δι' ἐξετάσεις.

Δὲν ἠξεύρω πῶς σᾶς φαίνεται ἡ τολμηρὰ αὕτη παιδαγωγικὴ ἰδέα, τὴν ὅποιαν μοῦ κερφώνει βαθύτερον κατ' ἔτος ἡ παρακολούθησις τῶν ἐξετάσεων. Ἀλλὰ σᾶς βεβαίω ὅτι ἂν εἶχα τὴν εὐτυχίαν νὰ ἤμικαι

πατήρ, τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ τέκνου μου θά ἐμπιστευόμην μόνον εἰς τὸν διδάσκαλον ἐκείνον, ὁ ὅποιος θά μοι ἔλεγεν :

«Εἶμαι διευθυντῆς Ἐκπαιδευτηρίου, τὸ ὅποιον δὲν κἀμνει ἐνικυσίους δημοσίας ἐξετάσεις! »

ΑΝΤΙΑΛΛΟΣ

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

[G O E T H E]

Ἐδῶ, καλέ μου γέροντα! εἰμῶς' ἐδῶ κοντὰ μας! Εἶμασθ' ἐδῶ μονάχοι μας, καὶ κλεισοῦμε καὶ ταῖς θύρας, ἡ μάννα μας προσεύχεται, κι' ὁ κύρης μας ἐβγήκε κ' ἐπῆρε δίπλα τὰ βουνὰ λύκος νὰ κυνηγήσῃ. Ἐνα τραγοῦδι ὡ λέγε μας καὶ ξαναπῆς το πάλι, νὰ χαρᾶχθῇ 'ς τὴ μνήμη μας ἐμε καὶ τ' ἀδελφοῦ μου. Καιρὸς πολὺς πού τὸ γλυκὸ τραγοῦδι λαχταροῦμε. —

Ἄκουν τὸ γέρο τὰ καλὰ παιδιὰ καὶ ἀναγαλλιᾶζουν.

«Μὲς τὸ σκοτάδι τῆς νυκτός, 'ς τοῦ ἀποκλεισμοῦ τὸν τρόπο »τὸ μέγα ἐκείνος παραιτεῖ καὶ πλούσιο του παλάτι »καὶ τοὺς πολλοὺς του θησαυροὺς πῶχει 'ς τὴ γῆ χωμένων.

» Ἀπὸ μιὰ θύρα ὁ κόμητας ἀπόκρυφῃ ξεφεύγει, »τί νὰ βαστᾷ 'ς τὰ χεῖρά του; τί κλεῖ 'ς τὸ ἐπανωφόρι, »τί νὰ ναι αὐτὸ πού βιαστικὸς παίρνει μακρὰ καὶ φεύγει; »Ἐνα κοράσι τρυφερό, παιδάκι πού κοιμᾶται. —

Ἄκουν τὸ γέρο τὰ καλὰ παιδιὰ καὶ ἀναγαλλιᾶζουν.

« Ἡ αὐγὴ σηκόνεται λαμπρῇ, ἄπειρος εἶναι ὁ κόσμος, »ἄσυλο πέρ' ἀνοίγεται 'ς τὰ δάση, 'ς τὰ λαγκαθία, »προσφέρουν σπλαχνικὰ χωρὶ ἀναψυχῇ τοῦ βάρου »καὶ περπατεῖ καὶ περπατεῖ καὶ γρόνους διακονεῖ »καὶ πάντοτε μακρύτερη τοῦ αὐαῖν' ἡ γενειάδα, »ἀλλὰ καὶ τ' ἀκριβὸ παιδί 'ς τὴν ἀγκαλιὰ του αὐαῖνει, »σὺν ἀποκάτου 'ς ἀγαθὸ κ' εὐτυχημένο ἀστέρι, »'ς τὸ ἐπανωφόρι ἀπὸ βροχαῖς καὶ ἀνέμους σκεπασμένο».

Ἄκουν τὸ γέρο τὰ καλὰ παιδιὰ καὶ ἀναγαλλιᾶζουν.

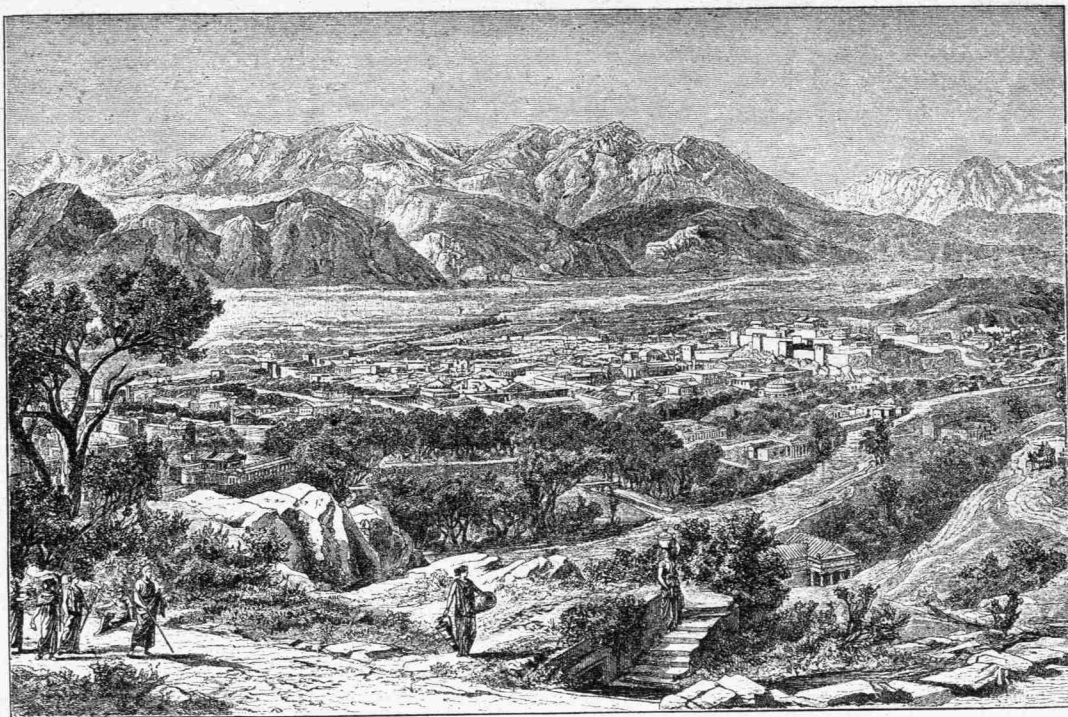
« Ἀλλὰ τὰ χρόνια ἐπέρασαν ξεθώριασε τὸ ρούχο, »τὸ ρούχο ἐκουρελισθήκε καὶ πλεῖα δὲν τὴ σκεπάζει. »Τ' ἀκριβὸ πλάσμα νὰ κυττᾷ πῶς χαίρεται ὁ πατέρας! »καὶ πῶς 'ς τὰ στήθη δὲν βαστᾷ τὴν ἀπειρη χαρὰ του! »Λαμπρῆς ἀνδρείων γενεᾶς τρισεύγενο βλαστάρη »τί θησαυρὸς 'ς τὸν γέροντα πατέρα πού λατρεῖ! »

Ἄκουν τὸ γέρο τὰ καλὰ παιδιὰ καὶ ἀναγαλλιᾶζουν.

« Ὅμορφο βασιλόπουλο μὲ τ' ἄτι του ἐπερνοῦσε, »κι' ἀπλάνει αὐτὴ τὸ χέρι τῆς τὸ ἔλεος νὰ λάβῃ, »ἀλλὰ τὸ βασιλόπουλο δὲν δίνει ἐλεημοσύνη, »καὶ πιάνοντας γλυκὰ γλυκὰ τῆς κόρης τὸ χεράκι, »— αὐτὴν τὴν κόρη, ἐφώναζε, τὴν θέλω ἐπὶ ζωῆς μου. »— Ἄνισως ἐσὺ ἐγνώρισες, τοῦ ἀπολογήθη ὁ γέρος, »τί ἀξίζει αὐτὸς ὁ θησαυρὸς, βασιλίσσά σου θᾶναι. »Σ' αὐτὴν ἐδῶ τὴ γλωσσά νᾶναι δική σου ἡ κόρη».

Ἄκουν τὸ γέρο τὰ καλὰ παιδιὰ καὶ ἀναγαλλιᾶζουν.

« Ἐνας παπᾶς τοὺς εὐλογεῖ μὲς τὸ νὰ τοῦ Ὑψίστου.

Η ΣΠΑΡΤΗ

« Ἡ κόρη ἀπομακραίνεται κ' ἔχει χαρὰ καὶ λύπη
 » νὰ ἤμπορει νὰ μὴν ἄφινε ποτὲ τῆς τὸν πατέρα!
 » Καὶ ὁ γέροντας ἐδῶ κ' ἐκεῖ καὶ πάλι παραδέρνει
 » καὶ φέρνει τὸ παράπονο μὲς ταῖς γκαρῖς τοῦ κόσμου·
 » Χρόνους δλόκληρους κ' ἐγὼ τὴν κόρη ἀντισταριάζω,
 » ἀντισταριάζω 'ς τὴν ἔρμιά τὰ τρυφερά μου γκόνια,
 » 'ς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου τὰ εὐλογῶ, 'ς τὴ σιγαλιὰ τῆς νύ-
 χτας.

Ἄκουν τὸ γέρο τὰ καλὰ παιδιὰ καὶ ἀναγαλλιᾶζουν.

Ἄκουσ' ὁ γέροντας τὰ παιδιὰ εὐλογᾷ, μὲν ἔξαφνα 'ς ταῖς θύραις
 τοῦ παλατιοῦ κάποιος κτυπᾷ. Ἄχ! ὁ πατέρας εἶναι!
 Τρέγουν ἀλλὰ δὲν ἤμποροῦν τὸ γέροντα νὰ κρύψουν.
 — Ἦλθες ἐδῶ, σιγαμερῆ, τ' ἀθῶα νὰ πλανήσης;
 Στρατιώταις, πιάστε πάραυτα τὸν ἄθλιο διακονᾶση,
 κλείστε τον 'ς ἔρμη φυλακὴ καὶ μαῦρη τὸν αὐθάδη! —
 Ἄκουσε ἡ μάinna καὶ γοργὰ τρέχει κ' αὐτὴ 'ς τὴ μέση,
 καὶ μὲ φωνὴ χαϊδευτικὴ τὸν ἄνδρα ἐπαρκαλεῖ.

Ἄκουν τὴ μάinna τὰ καλὰ παιδιὰ καὶ ἀναγαλλιᾶζουν.

Οἱ ἀρματοῦμένοι σέβονται τὸ γέροντ' ἀσπρομάλλη,
 παρακαλοῦν ὀλοθερμα καὶ τὰ παιδιὰ κ' ἡ μάinna·
 τὸ μῖσος ὁ ὑπερήφανος γιὰ μιὰ στιγμὴ χωνεύει,
 ἀλλὰ τὰ παρακάλια τους τὸ πάθος του ἐρεθίζουν.
 ὡς ποῦ ξεσπῶντας τοῦ ἡ ὀργῆ μὲς ἀπὸ τ' ἀγριο στήθος,
 — Ποταπὸ γένος, ἔκοιξε, γενεῖα διακοναρέων,
 ποῦ τὸ λαμπρὸ μού θάλωσες βασιλικὸ μου ἀστέρη,
 σὺ μούφερες τὸ γαλασμὸ, ποῦ μούπρεπε νὰ πάθω! —

Ἄκουν μὲ πόνο τὰ παιδιὰ τὰ θυμωμένα λόγια.

Ὀλόρθος στέκει ὁ γέροντας μ' ἀγριωμένο μάτι,
 οἱ ἀρματοῦμένοι ἀναμεροῦν κ' ἡ τρικυμιὰ μκνίζει.

— « Ἀπὸ καιρὸ βλαστήμησα τὴν εὐτυχίᾳ τοῦ γάμου,
 » καὶ τώρα βλέπω τοὺς καρπούς ποῦ τ' ἄνθη τῆς μου
 τάξαν!

» Τὸ εἶπε ὁ κόσμος πάντοτε, σωστὰ τὸ λέγει ἀκόμη,
 » πῶς ἡ εὐγένεια μαθηματὰ δὲν γίνεται, δὲν εἶναι·
 » ἢ διακονᾶρα μούδωσε σειράι διακοναρέων».

Ἄκουν μὲ πόνο τὰ παιδιὰ τὰ θυμωμένα λόγια.

« Καὶ ἀνίσως ὁ πατέρας σας, καὶ ὁ σύντροφός σου ἐσένα,
 » σᾶς διώχνει, κ' ἂν ἀδιάντροπα τέτοιους δεσμούς συν-
 τρίβει,

» ἐλᾶτε 'ς τὸν πατέρα σας, 'ς τὸν πάππο σας ἐλᾶτε.
 » Ὁ ψωμοζήτητης δύναται κ' ἂν εἶναι καὶ ἀσπρομάλλης,
 » κ' ἂν ὅλα του τὰ κτήματα ἐσῆκωσέ του ἡ μοῖρα,
 » δύνεται ἀκόμη δοξαστοῦς δρόμους νὰ σᾶς χαράξῃ.
 » Δικός μου ὁ πύργος εἶν' αὐτός! σὺ μού τὸν ἔχεις κλέψῃ!
 » μ' ἔδωξε ἀπὸ τὸ σπίτι μου τὸ μαχθηρὸ σου γένος,
 » ἀλλ' ἔχω ἐγὼ τοὺς τίτλους μου· θα μὲ πιστεύσῃ ὁ
 κόσμος».

Ἄκουν τὸ γέρο τὰ καλὰ παιδιὰ καὶ ἀναγαλλιᾶζουν.

« Ἐανᾶλθε δίκαιος βασιλεὺς νὰ ξαναδώσῃ πάλι
 » εἰς τοὺς πιστοὺς του τ' ἀγαθὰ ὁποῦ τοὺς εἶχαν κλέψῃ.
 » Ἀπ' τοὺς χωμένους θησαυροὺς συντρίβω ταῖς σφρα-
 γίδαις».

« Ἔτσι, ξανᾶπε ὁ γέροντας μ' ἀλλάγητ' γαλήνη,
 » σᾶς φέρνω μῆνυμα γλυκὸ τὸ νόμο τῆς ἀγάπης.
 » Σύνελθε, νιέ μου· σῆμερα ἄστρο εὐτυχίᾳς προβάλλει·
 » πριγκίπισσ' αὐτὴ σοῦδωσε τέκνα πριγκίπων αἶμα».—

Ἄκουν τὸ γέρο τὰ καλὰ παιδιὰ καὶ ἀναγαλλιᾶζουν.

Κέρινος

ΚΑΡΟΛΟΣ ΜΑΝΕΣΙΣ